

ΕΚΦΡΑΣΗ-ΕΚΘΕΣΗ

Β' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΟΥΚΑ ΜΑΡΙΑΝΘΗ – ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

''Ο Οργουελ θα χαιρόταν''

Με διάθεση διόλου απολογητική απέναντι στους πάμπολλους επικριτές του, ο πατέρας του πολυσυζητημένου Big Brother δηλώνει, αιφνιδιάζοντας, «απλώς ένας τηλεοπτικός παραγωγός που προσπαθεί να κάνει καλύτερα τηλεοπτικά προγράμματα».

Αυτή δεν ήταν η μοναδική στιγμή της συνέντευξης που ο κ. Τζον ντε Μολ φλέρταρε με τον κυνισμό...

Συνέντευξη: **ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΙΤΣΑΣ**

Η πιο διαρκής σχέση της Ζωής μου, και ίσως αυτή που με ικανοποιεί περισσότερο, δεν είναι η σχέση με τη γυναίκα μου, με την οικογένεια μου ή τους φίλους μου. Είναι η σχέση μου με την τηλεόραση, γιατί η τηλεόραση Ζητά τόσα λίγα και δίνει τόσα πολλά». Η δήλωση ανήκει στον κ. Τζον ντε Μολ, πρόεδρο ins Endemol Productions και πατέρα του τηλεοπτικού φαινομένου Big Brother. Όταν λοιπόν ρωτήθηκε κάποτε σε μια συνέντευξη Τύπου ποια τηλεοπτικά σόου συνηθίζει να παρακολουθεί, εκείνος απάντησε: «ποδοσφαιρικούς αγώνες, τίποτε άλλο...». Η απάντηση έμοιαζε να μην έχει καθόλου σεβασμό προς το μέσο που έδωσε στον Τζον ντε Μολ τόσα πολλά. Έμοιαζε μια λανθασμένη απάντηση.

Μέσα στην καρδιά ενός δάσους ακριβώς έξω από την πρωτεύουσα των ολλανδικών ΜΜΕ, στο Χίλβερσαμ, 40 λεπτά από το Άμστερνταμ, βρίσκονται οι εγκαταστάσεις ms Endemol Entertainment. Μέσα και έξω από το φανταχτερό κτίριο με την ονομασία «Richard Meier», ο επισκέπτης παρακολουθεί δεκάδες αναμμένες τηλεοράσεις. Και φυσικά δεν πρόκειται για το γεγονός ότι ο Big Brother σε παρακολουθεί όπου κι αν πας, αλλά για το ότι εσύ παρακολουθείς τον Big Brother σε απευθείας σύνδεση όπου και αν πας.

Εκεί λοιπόν κατοικοεδρεύει ο βασιλιάς των ριάλιτι σόου, ο πολύς κ. ντε Μολ, ο γιος ενός διάσημου ολλανδού τροβαδούρου, που συντάραξε, εκνεύρισε και ερέθισε εκατομμύρια τηλεθεατές με το δημιουργήμα του. Πριν γίνει ένας φτασμένος τηλεοπτικός παραγωγός δούλεψε ως έφηβος τη δεκαετία του 70 σε ραδιοφωνικούς σταθμούς, βρέθηκε να κάνει αβαρίες γράφοντας ποδοσφαιρικά βίντεο για την ολλανδική τηλεόραση και μόνο όταν εργάστηκε σ' ένα φαντασμαγορικό πρόγραμμα καλλιστείων για τη Mis Ολλανδία άρχισε να βλέπει το μέλλον του στην τηλεόραση.

Το 1994, έχοντας ήδη δημιουργήσει μια καλή φήμη γύρω από το όνομα του, προχώρησε στη σύσταση της Endemol Productions που σε χρόνο ρεκόρ απέκτησε δεσμούς με 21 χώρες μέσω 36 εταιρειών παραγωγής. Πέρσι, η ισπανική εταιρεία τηλεπικοινωνιών Telefonica εξαγόρασε την εταιρεία του αντί του ποσού των 3,3 δισεκατομμυρίων δολαρίων!

Ο 46χρονος Τζον ντε Μολ, πατέρας ενός 22χρονου φέρελπι ηθοποιού, είναι μάλλον ένας ψυχρός και κυνικός τύπος που σπανίως χαμογελάει και ποτέ δεν γελάει. Δείχνει

μια πολυάσχολη φιγούρα που στριφογυρνά συνεχώς καπνίζοντας αδιάκοπα. Η μόνη στιγμή που επιβραδύνει τους ρυθμούς του είναι όταν απαντά σε ερωτήσεις, κάτι το οποίο κάνει με πολλή προσοχή και μοιάζει να έχει εξασκηθεί ιδιαίτερα γι' αυτό. Και σε καμία περίπτωση δεν μπαίνει στη διαδικασία να απολογηθεί για την «τηλεόραση των πραγματικών ανθρώπων» που παράγει

. —Το Big Brother έχει δημιουργήσει μια διεθνή πολιτισμική αναταραχή. Ζυζυγήσεις επί συζητήσεων, διαμαρτυρίες, μηνύσεις, ακόμα και διαδηλώσεις, θεωρείτε ότι οι αναδράσεις είναι μέρος της επιτυχίας του σόου;

«Οι άνθρωποι που εναντιώνονται στο Big Brother είναι κατά κανόνα ηλικιωμένοι άνθρωποι(!). Ξεχνούν ότι το πρόγραμμα έχει φτιαχτεί για νέους ανθρώπους, τη νεότερη γενιά. Τη γενιά των τηλεθεατών που μεγαλώνουν με το Ιντερνετ, τους υπολογιστές, τα κινητά τηλέφωνα και έχουν διαφορετικές αφετηρίες και απόψεις για τον κόσμο και την τηλεόραση. Ακόμα και χωρίς αυτές ης αντιδράσεις το σόου θα είχε επιτυχία, γιατί οι άνθρωποι χαίρονται να παρακολουθούν άλλους ανθρώπους».

—Ο Big Brother παγκοσμιοποίησε τη γλώσσα της τηλεόρασης. Τι γνώμη έχετε για τη «γενιά της αντιπαγκοσμιοποίησης»;

«Η παγκοσμιοποίηση δεν πρόκειται να σταματήσει. Πριν την εποχή του Ιντερνετ οι νέοι δεν είχαν την ίδια πρόσβαση στις πληροφορίες. Σήμερα όλοι, χωρίς εξαίρεση, μπορούν να πουλούν και να αγοράζουν χωρίς περιορισμό. Πιστεύω όμως ότι στην Ευρώπη οι ιδιαιτερότητες και οι αντιθέσεις θα συντηρηθούν, γιατί 2.000 χρόνια ιστορίας δεν μπορούν να ομογενοποιηθούν».

—Αναμένετε κάτι διαφορετικό από την ελληνική εκδοχή του Big Brother;

«Νομίζω ότι στην Ελλάδα θα είναι πιο πολύ συναισθηματικό, πολύ πιο εξωστρεφές, με πολλές συζητήσεις, πολλές εντάσεις. Οι άνθρωποι θα γελούν, θα κλαίνε - δεν θα προσπαθούν να το κρύψουν. Στις βόρειες ευρωπαϊκές χώρες βλέπεις κάποιες φορές τους ανθρώπους να προσπαθούν να κρύψουν τα συναισθήματά τους. Οι ανοικτές κουλτούρες της νότιας Ευρώπης μου αρέσουν περισσότερο».

—Γνωρίζεις τον παρουσιαστή, τον κ. Μικρούτσικο;

«Όχι, αλλά ξέρω ότι είναι ο καλύτερος σε ό,τι έχει παρουσιάσει μέχρι σήμερα».

—Ποια είναι η σχέση της εταιρείας σας με την ελληνική παραγωγή;

«Η ελληνική εκδοχή του Big Brother είναι μια συμπαραγωγή με την εταιρεία ENA Productions και έχουμε στείλει δικούς μας ανθρώπους για να βοηθήσουν στο στήσιμο της παραγωγής».

—Αλήθεια, πείτε μου, ποια ήταν η αφορμή να γεννηθεί αυτό το σόου;

«Πριν από 5 χρόνια, είχα μια συνάντηση στην Ολλανδία με ανθρώπους της τηλεόρασης και κάποιος από αυτούς μου ανέφερε ότι είχε διαβάσει μια ιστορία σ' ένα περιοδικό για ένα αμερικανικό σχέδιο με την επωνυμία Βιόσφαιρα II. Θα έβαζαν 8 άτομα σ' ένα μεγάλο γυάλινο σπίτι για δυο ολόκληρα χρόνια, όπου θα έπρεπε να καλλιεργούν τα δικά τους λαχανικά και να δημιουργήσουν το δικό τους πολιτισμό, τη δική τους κοινωνία. Οι διαφορές ήταν ότι επιτρεπόταν να βγαίνουν έξω, ότι είχαν

τηλεόραση, ραδιόφωνο και οτιδήποτε άλλο που τους επέτρεπε να ξέρουν τι γίνεται στον έξω κόσμο. Η ιδέα να βάζεις ανθρώπους μαζί να δημιουργούν το δικό τους κόσμο ήταν η αρχική ιδέα του Big Brother».

—Η κριτική που σας ασκείται συχνά περί «παραβίασης της ιδιωτικής ζωής», «της ανθρώπινης αξιοπρέπειας» δεν σας ενοχλεί;

«Μα δεν πρόκειται για παραβίαση της ιδιωτικής ζωής. Θα ήταν παραβίαση και εκμετάλλευση εάν οι άνθρωποι δεν ήξεραν ότι βρίσκονται μπροστά στην κάμερα. Αυτό δηλαδή που συνέβαινε στο *Truman Show*. Γιατί αν νομίζει κανείς ότι στον Big Brother υπάρχει εκμετάλλευση, τότε κάθε δραματική σειρά ή ταινία είναι μια εκμετάλλευση. Εδώ οι συμμετέχοντες γνωρίζουν τους όρους, τι θα κάνουν, τι επιτρέπεται και τι όχι. Ξέρουν ότι τους κινηματογραφούν 24 ώρες το 24ωρο και έτσι η κριτική περί παραβίασης της ιδιωτικής ζωής δεν έχει ηθική βάση. Κάθε φορά που ξεκινά το πρόγραμμα σε μια χώρα, οι κριτικές είναι πάντα οι ίδιες: "είναι σκληρό", "είναι μια ψυχολογική τρομοκρατία", "παραβιάζεται η ιδιωτική Ζωή", και έπειτα από 2-3 εβδομάδες παρατηρείς ότι η στάση του Τύπου αλλάζει. Και αλλάζουν γνώμη γιατί διαπιστώνουν ότι πραγματικά είναι ένα πολύ καλό πρόγραμμα».

—Πού έγινε αυτό;

«Στην Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, την Πολωνία αλλά και αλλού. Και ξέρετε, υπάρχουν και μετρήσεις τηλεθέασης τις οποίες επιτρέψτε μου να πω ότι πιστεύω. Δεν μπορεί, δηλαδή, 9 εκατομμύρια τηλεθεατές σε 27 χώρες να κάνουν τόσο λάθος».

—Αναρωτιέμαι πώς θα εξελιχθεί αυτή «η τηλεόραση των πραγματικών ανθρώπων», όπως αποκαλείται.

«θα γνωρίσει πολλές παραλλαγές, οι οποίες θα έχουν πολλές αποτυχίες, γιατί πολλοί παραγωγοί πιστεύουν ότι βάζοντας έναν αριθμό ανθρώπων σε κάποια δωμάτια και τοποθετώντας κάμερες θα μπορούν να μιλούν για μια ενδιαφέρουσα τηλεόραση. Το μέλλον εξαρτάται από το πόσο καλές ιδέες μπορούμε να αναπτύξουμε».

—Ιδέες που φθάνουν στα άκρα;

«Ιδέες που δημιουργούν μια καινούργια ατμόσφαιρα στην τηλεόραση».

—Όταν σχεδιάζετε μια παραγωγή, τι επιδιώκετε;

«Το στιλ που προσπαθούμε να περνάμε στις παραγωγές μας το ονομάζω "emot-tainment" (σ.σ. από τις λέξεις συναίσθημα-διασκέδαση) και βασίζεται στα συναισθήματα των τηλεθεατών».

—Τα οποία και εκμεταλλεύεστε δεόντως.

«Σε μερικές περιπτώσεις παραδέχομαι ότι υπάρχει ένας ... τόνος εκμετάλλευσης. Φτάνουμε μέχρι εκεί που δεν πληγώνουμε τους ανθρώπους!»

—Η επιτυχία της εκπομπής σας έχει απογειώσει επιχειρηματικά;

«Ο Big Brother είναι ένα πολύ μικρό κομμάτι των παραγωγών που κάνουμε, απλώς μας έδωσε την ευκαιρία να μας προσέξουν περισσότερο».

—**Πώς ανακαλύψατε την τηλεόραση;**

«Τυχαία. Το ραδιόφωνο ήταν ο μεγάλος μου έρωτας. Στην αρχή μισούσα την τηλεόραση, αλλά στη συνέχεια σκέφτηκα ότι πρέπει να το δοκιμάσω».

—**Έχετε νιώσει τη δύναμη της τηλεόρασης ως μέσου;**

«Ασφαλώς. Το μέσο είναι δύναμη, αλλά η δύναμη ελέγχεται από τον τηλεοπτικό σταθμό, έτσι δεν θεωρώ τον εαυτό μου ιδιαίτερα ισχυρό. Είμαι απλώς ένας τηλεοπτικός παραγωγός που προσπαθεί να κάνει τα καλύτερα τηλεοπτικά προγράμματα».

—**Ποιο θεωρείτε ότι είναι το μυστικό ms επιτυχίας του Big Brother;**

«Το μυστικό της επιτυχίας είναι ότι το Big Brother είναι ένα σόου όπου κανονικοί, απλοί άνθρωποι γίνονται ήρωες και πιστεύω ότι στα σόου εάν πραγματικά θέλεις να πετύχεις κάτι το καταφέρνεις. Όλοι οι παίκτες τα καταφέρνουν. Αυτό είναι το παράδειγμα και η φιλοσοφία του Big Brother. Από την άλλη, η ιδέα του να δίνεις δύναμη, εξουσία στα χέρια των τηλεθεατών είναι ερεθιστική και απόλυτα αποτελεσματική. Το κοινό συμμετέχει στη διαδικασία, ψηφίζει και αναδεικνύει τον ήρωα ίου».

—**Το γεγονός ότι το χρηματικό ποσό-έπαθλο είναι μεγάλο και ότι οι παίκτες γίνονται ξαφνικά διάσημοι δεν είναι ένας από τους λόγους ms επιτυχίας; Η περίφημη Λόνα στη Γαλλία, μια πρώην στριπτίζεζ, έγινε απρόσμενα διάσημη και πλούσια, ενώ μια άλλη γυναίκα ομολόγησε ότι δήλωσε συμμετοχή μόνο και μόνο για να βρει εργασία επειδή ήταν άνεργη.**

«Ο συνδυασμός βραβείου, χρημάτων και φήμης είναι ένα ισχυρό κίνητρο που σαφώς σε επηρεάζει. Το κυριότερο όμως είναι ότι γνωρίζουν τον εαυτό τους, μαθαίνουν να μπορούν να τα βγάζουν πέρα μ' αυτή την πρόκληση, την περιπέτεια. Ο ανταγωνισμός δημιουργεί ήρωες και οι άνθρωποι θέλουν να αισθανθούν για μια στιγμή στη Ζωή τους ήρωες. Όσο για τη δουλειά που μπορεί να βρει κανείς μετά, εγώ προσωπικά δεν έχω κανένα πρόβλημα».

—**Από τα λεγόμενα σας θα πρέπει μελλοντικά να περιμένουμε ενεργότερη συμμετοχή του τηλεθεατή.**

«Αυτός είναι ο στόχος μας. Η νέα εκδοχή του "Big Brother 2", (σ.σ. στην Ολλανδία έκανε πρεμιέρα προχθές) θα έχει περισσότερα λεφτά ως έπαθλο, περισσότερη διάρκεια και μεγαλύτερη συμμετοχή του κοινού».

—**Το να εκτίθεται κάποιος στο Big Brother δεν θεωρείτε ότι είναι μια προσωπική περιπέτεια;**

«Ναι, φυσικά. Νομίζω ότι αυτό που κάνουμε στο Big Brother είναι να δείχνουμε έναν καθρέφτη: οι τηλεθεατές βλέπουν τους εαυτούς τους, θέλουν να βλέπουν τους εαυτούς τους. Οι συμμετέχοντες είναι το κορίτσι της διπλανής πόρτας, το παιδί από το σουπερμάρκετ, ο υπάλληλος της εταιρείας και όχι οποιοδήποτε σταρ του Χόλιγουντ.

Είναι κανονικοί άνθρωποι και το Big Brother αποδεικνύει ότι οι κανονικοί, απλοί, άνθρωποι μπορεί να 'ναι και ενδιαφέροντες χαρακτήρες».

—Από την εμπειρία που έχετε, πώς θα χαρακτηρίζατε τους παίκτες ως προσωπικότητες;

«Σε κάθε σπίτι υπάρχουν 10-12 διαφορετικοί χαρακτήρες. Όλοι τους είναι δυναμικοί και ισορροπημένοι άνθρωποι. Δυνατοί άνθρωποι με ισχυρό χαρακτήρα και με θέληση να πετύχουν».

—Γνωρίζετε ότι κάποιοι ψυχολόγοι παραδέχτηκαν ότι μετά το τέλος της σειράς κανείς από τους συμμετέχοντες δεν είναι πια ο ίδιος;

«Ναι, το ξέρω. Νομίζω ότι όλοι οι άνθρωποι στους οποίους έχω μιλήσει και έλαβαν μέρος στο Big Brother αντιμετωπίζουν το πρόγραμμα σαν μια πολύ ξεχωριστή, φανταστική εμπειρία. Κι όταν ζήσεις μια φανταστική εμπειρία, το πιο πιθανό είναι ότι θα αλλάξεις. Από την εμπειρία μου μπορώ να διαπιστώσω ότι οι συμμετέχοντες άλλαξαν προς το καλύτερο. Έμαθαν πολλά...»

—Και εμείς είδαμε πολλά. Η γαλλική εκδοχή, το «Loft Story», εξελίχθηκε σ' ένα κανονικό peep show.

«Διαφωνώ. Κατά τη γνώμη μου, το peep show έχει σχέση με το σεξ. Το Big Brother προβάλλεται στην τηλεόραση για 100 ώρες, από τις οποίες πρέπει να υπολογίσετε ότι ο τηλεθεατής μπορεί να παρακολουθήσει μόνο 10-15 λεπτά σεξ. Και όχι σκληρό σεξ..., δεν βλέπεις τίποτα αισχρό. Πιστεύω ότι, εάν δεις μια ταινία ή μια σειρά, θα πρέπει να υπολογίσεις πάνω από 15 λεπτά σεξ σε 100 ώρες. Γι' αυτό το θεωρώ τρελό να πει κανείς ότι το B.B. είναι ένα κανονικό peep show επειδή περιέχει σεξουαλικές σκηνές 15 μόνο λεπτά στις 100 ώρες

—Με βάση τα δικά σας στοιχεία, σε ποια χώρα είχε περισσότερη επιτυχία το Big Brother;

«Στην Πολωνία, τη Δανία, τη Σουηδία, αλλά εκεί που ξεπέρασε κάθε προηγούμενο ήταν στη Γαλλία».

—Παραδόξως στις Ηνωμένες Πολιτείες μάλλον απογοήτευσε. Πώς το εξηγείτε;

«Θα έλεγα ότι η επιτυχία στις ΗΠΑ δεν ήταν τόσο παταγώδης σε σχέση με την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο. Οι πολιτισμικές διαφορές μεταξύ Αμερικανών και Ευρωπαίων είναι πολύ μεγάλες, πολύ μεγαλύτερες απ' ό,τι πιστεύαμε. Βέβαια υπήρξαν πολλά λάθη από πλευράς ίου CBS που ανέλαβε την παραγωγή και δεν ευθυνόμαστε εμείς γι' αυτό. Το κάστινγκ, για παράδειγμα, ήταν πολύ φτωχό και καθόλου συναρπαστικό. Τέλος πανιών, νομίζω ότι ίο B.B. είναι πολύ καλύτερη ως ιδέα από ίο "Jerry Springer" (σ.σ.: διάσημο ριάλιτι σόου σος Ηνωμένες Πολιτείες), που σαφώς δεν είναι και ότι καλύτερο έχει να παρουσιάσει ο αμερικανικός πολιτισμός».

—Αν βρίσκατε το ημερολόγιο ms συζύγου σας τυχαία, θα μπαίνατε στη διαδικασία να το κρυφοδιαβάσετε;

«Δεν ξέρω, δεν μου έχει τύχει ποτέ... Είμαι περίεργος, αλλά σέβομαι ιόν ιδιωτικό χώρο των ανθρώπων μου. Μπαίνω στη ζωή των άλλων μόνο με τη συγκατάθεσή τους»

—**Εχετε διαβάσει το 1984 του Τζορτζ Οργουελ;**

«Φυσικά. Νομίζω ότι είναι ένα εκπληκτικό και προφητικό βιβλίο. Αντί 1984 θα έπρεπε να λέγεται 2001 ή 2002, γιατί περιγράφει ότι ακριβώς συμβαίνει σήμερα. Δεν γνωρίζω τι ισχύει στην Ελλάδα, αλλά στην Ευρώπη, και κυρίως σε πόλεις όπως το Άμστερνταμ όπου υπάρχει πολλή βία, η αστυνομία έχει κάμερες σ' όλους τους δρόμους. Οι πάντες παρακολουθούνται και αυτό είναι λίγο τρομακτικό».

—**Εσείς το λέτε αυτό;**

«Ναι, γιατί σας φαίνεται περίεργο;»

—**Τι πιστεύετε ότι θα έλεγε ο Τζορτζ Οργουελ για το Big Brother;**

(...μεσολαβούν κάποια δευτερόλεπτα σιωπής) «Τον φαντάζομαι να νιώθει δικαιωμένος. Ίσως έλεγε: "ακριβώς έτσι περίμενα να έρθουν τα πράγματα". Ο Οργουελ θα χαιρόταν πολύ αν έβλεπε το Big Brother γιατί η θεωρία του επιβεβαιώνεται σήμερα περισσότερο από ποτέ».